

**Psihologa pārraudzības vadlīnijas.
Pušu pienākumi, atbildība un tiesības.**

Psihologam-pārraugam ir pienākums veicināt pārraugamā psihologa profesionālu izpratni, prasmju un zināšanu attīstību, vadīt un organizēt pārraudzības procesu, sniegt atbalstu.

Psihologa-pārrauga profesionālās darbības mērķis ir pārraudzīt psihologa profesionālo darbību un pilnveidot pārraugamā psihologa profesionālo izpratni un kompetenci, lai nodrošinātu iespējami augstvērtīgāku un kvalitatīvāku profesionālās palīdzības sniegšanu un pārraugamā psihologa gatavību patstāvīgi veikt profesionālo darbību noteiktā psihologa profesionālās darbības jomā.

Turklāt psihologa pārraudzības mērķis profesionālās darbības sākotnējā procesā, kad psihologs ir salīdzinoši nesen absolvējis augstskolu un ieguvis maģistra grādu, bet nav vēl ieguvis psihologa sertifikātu, var atšķirties no tā, kad jau sertificētais psihologs vēršas pie psihologa-pārrauga.

Psihologa-pārrauga sadarbības mērķis ar nesertificēto psihologu ir veicināt pārraugamā psihologa teorētisko zināšanu apjoma paplašināšanu un to praktisku pielietojšanu, kā arī prasmju attīstību, lai pārraudzības perioda beigās pārraugamais psihologs spētu sertificēties un strādāt patstāvīgi. Psihologs-pārraugš uzņemas līdzatbildību pār nesertificētā pārraugamā psihologa profesionālo darbību.

Ja notiek sertificētā psihologa profesionālās darbības pārraudzība, tad psihologa-pārrauga darbības mērķis ir veicināt psihologa profesionālās kompetences pilnveidi un profesionālo izaugsmi.

Psihologa pārraudzības formas ir šādas:

1. Klātienē:
 - a) individuāli;
 - b) grupā.

2. Tiešsaistē – individuāli un tajās situācijās, kad notiek sertificētā psihologa pārraudzība.

Atsevišķās krīzes situācijās un galējas nepieciešamības gadījumā ir pieļaujama arī Psihologu reģistrā reģistrētā nesertificētā psihologa pārraudzība tiešsaistē.

Psihologa-pārrauga un pārraugamā psihologa sadarbības noslēgumā psihologs-pārraugš sniedz psihologa-pārrauga apliecinājumu. Apliecinājumā par pārraudzību ar nesertificētu psihologu psihologs-pārraugš iekļauj savstarpējās sadarbības raksturojumu, atbilstības izvērtējumu patstāvīgai psihologa profesionālās darbības veikšanai un pārraudzības procesa aprakstu. Apliecinājumā par pārraudzību ar sertificētu psihologu psihologs-pārraugš iekļauj tikai pārraudzības procesa aprakstu.

Savstarpējās sadarbības raksturojums (attiecas uz pārraudzību ar nesertificētu psihologu) ir psihologa-pārrauga sniegtais apraksts par pārraugamā psihologa norādīto pienākumu un atbildības izpildi, kā arī psihologa motivāciju un aktivitāti. Raksturojot pārraugamā psihologa motivāciju un aktivitāti, tiek vērtēta arī psihologa līdzdalība pārraudzības procesā, viņa ieinteresētība un gatavība uz klausīt psihologa-pārrauga ieteikumus, kā arī grupu pārraudzības gadījumā psihologa iesaistīšanās kopējā diskusijā, savu zināšanu un uzskatu izteikšana, spēja integrēt savu iepriekšējo pieredzi saistībā ar līdzīgām klienta problēmām.

Psihologa profesionālās darbības veikšanas atbilstības izvērtējums (attiecas uz pārraudzību ar nesertificētu psihologu) nozīmē, ka psihologs-pārraugš sniedz novērtējumu šādās pārraugamā psihologa profesionālās kompetencēs (zināšanas un prasmes):

1. Prasme veidot kontaktu ar klientu.
 2. Spēja izprast klienta vajadzības un grūtības.
 3. Klienta gadījumam atbilstošas pieejas un metodes izvēle un lietošana.
 4. Profesionālās ētikas un normatīvo aktu prasību ievērošana.
 5. Savu grūtību un ierobežojumu apzināšanās darbā ar klientu.
 6. Psihologa pārrauga ieteikumu ievērošana.
 7. Vienošanās - līguma slēgšana ar klientu un profesionālo robežu ievērošana.
- Psihologs-pārraugi sniedz arī kopējo kompetenču līmeņa izvērtējumu.

Pārraudzības procesa apraksts (attiecas uz pārraudzību ar nesertificētu un sertificētu psihologu) nozīmē, ka psihologs-pārraugi norāda psihologa pārraudzības formu/-as, psihologa pārraudzības sesiju apmeklējuma skaitu, katras sesijas datumu un ilgumu, kā arī pārraudzības sesijā pārrunātās galvenās tēmas darbā ar klientu.

Psihologa-pārrauga apliecinājuma formu nesertificētam psihologam skatīt 1.pielikumā.
Psihologa-pārrauga apliecinājuma formu sertificētam psihologam skatīt 2.pielikumā.

Psihologa-pārrauga pienākumi un atbildība sadarbībā ar nesertificētu psihologu

1. Psihologs-pārraugi uzņemas profesionālu atbildību par tiem pārraugāmā psihologa darbības gadījumiem, ar kuriem viņi ir iepazīstinājis pārraugāmais psihologs, un godprātīgi veic savu darbu sadarbībā ar psihologu.
2. Psihologa-pārrauga atbildība ir sekot līdzī un vērst pārraugāmā psihologa uzmanību, lai viņš darbotos atbilstoši Psihologu ētikas kodeksam un normatīvā regulējuma ietvaros.
3. Psihologs-pārraugi, slēdzot līgumu ar pārraugāmo psihologu, informē pārraugāmo psihologu par tām profesionālās darbības metodēm, kuras viņš pārzina, un savām profesionālās kompetences robežām.
4. Psihologam-pārraugam ir jāpārliedz, lai pārraugāmais psihologs darbā ar klientu pielietotu atbilstošas metodes un prasmes.
5. Psihologam-pārraugam ir pienākums sniegt nepieciešamos ieteikumus, lai pārraugāmais psihologs varētu kvalitatīvi veikt savu darbu, un sekot līdzī tam, lai pārraugāmais psihologs nepārsniegtu savas kompetences robežas.
6. Lai nodrošinātu efektīvu palīdzības sniegšanu, psihologam-pārraugam ir tiesības sazināties ar pārraugāmā psihologa klientu, kura gadījumu pārraugāmais psihologs apspriedis pārraudzības sesijā, par to informējot pārraugāmo psihologu.
7. Gadījumos, ja psihologa – pārrauga vērtējums par nesertificēta psihologa profesionālo darbību ir negatīvs, sadarbības procesa noslēgumā psihologam-pārraugam ir pienākums nodot “Psihologa-pārrauga apliecinājumu” Psihologu sertifikācijas padomei un pārraugāmam psihologam (šā pienākuma mērķis ir nodrošināt Psihologu sertifikācijas padomi ar atbilstošu informāciju, jo psihologs var būt neieinteresēts šādas informācijas par sevi un savu darbību sniegšanā, kā arī aizsargāt klientu intereses un veicināt kvalitatīvus psihologa pakalpojumus.).
8. Psihologam-pārraugam ir pienākums veikt pierakstus par katru pārraudzības sesiju: datums, sesijas garums, pārrunāto tēmu apraksts, pārrunāto klientu skaits, klientu problēma, sniegtā intervence, ētikas jautājumi.
9. Psihologa-pārrauga pienākums ir sniegt informāciju Psihologu sertifikācijas padomei, ja pārraugāmā psihologa darbībā ir konstatējis pazīmes, kas liecina, ka pārraugāmais psihologs varētu neprofesionāli veikt psihologa darbu un ar savu profesionālo darbību nopietni apdraudēt klientu labklājību.

Psihologa-pārrauga pienākumi un atbildība sadarbībā ar sertificētu psihologu

1. Psihologa-pārrauga atbildība ir sekot līdzi un vērst pārraugamā psihologa uzmanību, lai viņš darbotos atbilstoši Psihologu ētikas kodeksam un normatīvā regulējuma ietvaros.
2. Psihologs-pārraugs godprātīgi veic savus pienākumus sadarbībā ar sertificētu psihologu.
3. Psihologs-pārraugs, slēdzot līgumu ar pārraugāmo psihologu, informē pārraugāmo psihologu par tām profesionālās darbības metodēm, kuras viņš pārzina, un savām profesionālās kompetences robežām.
4. Psihologam-pārraugam ir jāpārlicinās, lai pārraugāmais psihologs darbā ar klientu pielietotu atbilstošas metodes un prasmes.
5. Psihologam-pārraugam ir pienākums sniegt nepieciešamos ieteikumus, lai pārraugāmais psihologs varētu kvalitatīvi veikt savu darbu, un sekot līdzi tam, lai pārraugāmais psihologs nepārsniedz savas kompetences robežas.
6. Sadarbības procesa noslēgumā psihologam – pārraugam ir pienākums nodot “Psihologa – pārrauga apliecinājumu” pārraugāmajam psihologam.
7. Psihologam-pārraugam ir pienākums veikt pierakstus par katru pārraudzības sesiju: datums, sesijas garums, pārrunāto tēmu apraksts, pārrunāto klientu skaits, klientu problēma, sniegtā intervence, ētikas jautājumi.
8. Psihologa-pārrauga pienākums ir sniegt informāciju Psihologu sertifikācijas padomei, ja pārraugamā psihologa darbībā ir konstatējis pazīmes, kas liecina, ka pārraugāmais psihologs varētu neprofesionāli veikt psihologa darbu un ar savu profesionālo darbību nopietni apdraudēt klientu labklājību.
9. Psihologa-pārrauga pienākums ir grozīt sakotnējā līguma nosacījumus (piemēram, sadarbības formu, noteikto sesiju skaitu), ja sākotnēji plānotā sadarbība neļauj nodrošināt pietiekami labu un kvalitatīvu pārraudzību.

Psihologa-pārrauga tiesības, pārraugot nesertificētu un sertificētu psihologu

1. Psihologam-pārraugam ir tiesības pieprasīt no pārraugamā psihologa materiālus un informāciju, kas saistīti ar klientu, piemēram, konsultāciju piezīmes un audio/video ierakstus, izpētes rezultātus un to analīzi. Šādos gadījumos psihologam un viņa psihologam-pārraugam jāievēro konfidencialitāte pret pārraugamā psihologa klientu.
2. Psihologam-pārraugam ir tiesības pārliecināties, vai uzdevumi un ieteikumi ir izpildīti no pārraugamā psihologa puses.
3. Psihologam-pārraugam ir tiesības pārtraukt sadarbību ar pārraugāmo psihologu, par to iepriekš savlaicīgi (ja iespējams, tad vismaz 4 nedēļas iepriekš, izņemot ārkārtējās situācijās) informējot un vienojoties ar viņu.

Nesertificēta psihologa pienākumi un uzdevumi sadarbībā ar psihologu-pārraugu

1. Pārraugamā psihologa pienākums ir sadarboties ar psihologu-pārraugu, apmeklēt pārraudzības sesijas un aktīvi tajās darboties, lai psihologam-pārraugam būtu iespējams veicināt pārraugamā psihologa zināšanu un prasmju attīstību.
2. Nesertificēta psihologa pienākums ir informēt klientu, par to, ka viņš strādā psihologa-pārrauga pārraudzībā.
3. Pārraugamā psihologa pienākums ir ievērot Psihologu ētikas kodeksu un normatīvo regulējumu.

4. Pārtraugamā psihologa pienākums ir veikt pierakstus par savu profesionālo darbību. Nesertificēta psihologa pienākums ir veikt pierakstus par savu profesionālo darbību tādā apjomā, lai psihologs-pārtraugs spētu izsekot līdzī psihologa profesionālajai darbībai un konkrētajam psiholoģiskās palīdzības sniegšanas procesam ar klientu, lai nesertificētais psihologs spētu sagatavot sadarbības pārskatu par darbu ar klientu un, nepieciešamības gadījumā, atzinumu.
5. Pārtraugamā psihologa pienākums ir sniegt psihologam-pārtraugam patiesu un vispusīgu informāciju par pārtraugamo gadījumu.
6. Nesertificēta psihologa pienākums ir sazināties ar psihologu-pārtraugu jebkuru šaubu vai neskaidrību gadījumā, kas saistīti ar viņa profesionālo darbību.
7. Pārtraugamajam psihologam ir tiesības vērsties Psihologu sertifikācijas padomē, ja viņam ir radušās pamatotas aizdomas, ka psihologs-pārtraugs pārtraudzību veic neprofesionāli.
8. Pārtraugamajam psihologam ir tiesības pārtraukt sadarbību ar psihologu-pārtraugu, par to savlaicīgi informējot un vienojoties ar viņu (ja iespējams, izņemot ārkārtējās situācijās, vismaz 4 nedēļas iepriekš). Nesertificēta psihologa pienākums pirms sadarbības pārtraukšanas ir noslēgt līgumu ar citu psihologu-pārtraugu vai arī neveikt psihologa profesionālo darbību, kamēr nav noslēgts jauns līgums ar psihologu-pārtraugu.

Sertificēta psihologa pienākumi un uzdevumi sadarbībā ar psihologu-pārtraugu

1. Pārtraugamā psihologa pienākums ir sadarboties ar psihologu-pārtraugu, apmeklēt pārtraudzības sesijas un aktīvi tajās darboties, lai psihologam-pārtraugam būtu iespējams veicināt pārtraugamā psihologa zināšanu un prasmju attīstību.
2. Pārtraugamā psihologa pienākums ir ievērot Psihologu ētikas kodeksu un normatīvo regulējumu.
3. Pārtraugamā psihologa pienākums ir veikt pierakstus par savu profesionālo darbību.
4. Pārtraugamā psihologa pienākums ir sniegt psihologam-pārtraugam patiesu un vispusīgu informāciju par pārtraugamo gadījumu.
5. Pārtraugamajam psihologam ir tiesības vērsties Psihologu sertifikācijas padomē, ja viņam ir radušās pamatotas aizdomas, ka psihologs-pārtraugs pārtraudzību veic neprofesionāli.
6. Pārtraugamajam psihologam ir tiesības pārtraukt sadarbību ar psihologu-pārtraugu, par to savlaicīgi (ja iespējams, izņemot ārkārtējās situācijās, vismaz 4 nedēļas iepriekš) informējot un vienojoties ar viņu.

Psihologa-pārrauga apliecinājums par nesertificēta psihologa pārraudzību.

(norādīt pirmreizējs vai atkārtots)

Psihologs-pārraugš: _____

(vārds, uzvārds, psihologa-pārrauga apliecības Nr.)

Pārraugāmais psihologs: _____

(vārds, uzvārds, reģistrācijas Nr.) Profesionālās

darbības jomas nosaukums un pārraudzības forma (individuālā vai grupā):

Pārraudzības tēma: _____

Pārraudzības procesa

apraksts _____

Savstarpējais sadarbības

raksturojums _____

Atbilstības vērtējums psihologa profesionālās darbības veikšanai

Nr. p.k .	Pārraugāmā psihologa profesionālo kompetenču vērtējums	Vērtējums (1-10)
P ₁ .	Prasme veidot kontaktu ar klientu	
P ₂ .	Spēja izprast klienta vajadzības un grūtības	
P ₃ .	Klienta gadījumam atbilstošas pieejas un metodes izvēle un lietošana	
P ₄ .	Profesionālās ētikas prasību ievērošana	
P ₅ .	Savu grūtību un ierobežojumu apzināšanās darbā ar klientu	
P ₆ .	Psihologa-pārrauga ieteikumu ievērošana	
P ₇ .	Kontrakta slēgšana ar klientu un profesionālo robežu ievērošana	
	Kopējais vērtējums	p
	$p = (P_1 + P_2 + P_3 + P_4 + P_5 + P_6 + P_7) : 7$	

Psihologa-pārrauga papildu komentāri (ja nepieciešams):

Psihologa- pārrauga secinājumi/ieteikumi:

Psihologa-pārrauga paraksts un atšifrējums

Datums

Psihologa-pārrauga apliecinājums par sertificēta psihologa pārraudzību

(norādīt pirmreizēja vai atkārtota)

Psihologs-pārraugš: _____
(vārds, uzvārds, psihologa-pārrauga apliecības izdošanas datums, Nr.)

Pārraugāmais psihologs: _____
(vārds, uzvārds, psihologa sertifikāta izdošanas datums un Nr.)

Profesionālās darbības jomas
nosaukums un pārraudzības
forma (individuālā vai grupā):

Pārraudzības apjoms
(stundu skaits individuāli vai grupā) _____

Pārraudzības procesa apraksts (tēmas) _____

Savstarpējās sadarbības raksturojums _____

Psihologa-pārrauga papildu komentāri:

Psihologa-pārrauga paraksts un atšifrējums

Datums